

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและสภาพภูมิอากาศ

www.aquadapt.org

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการปรับตัว
สู่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและสภาพภูมิอากาศในภาคเหนือของประเทศไทย

อุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สร้างผลผลิตเกินครึ่งหนึ่งของสัตว์น้ำที่มนุษย์บริโภค ผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ในแถบประเทศเขตร้อนในภูมิภาคเอเชีย นอกจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จะช่วยสร้างความมั่นคงทางอาหารให้แก่ผู้อาศัยตามเขตชนบทแล้ว อุตสาหกรรมดังกล่าวยังเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญ และเนื่องจากความต้องการบริโภคสัตว์น้ำที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ จึงมีความพยายามที่จะส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทำให้สัดส่วนผลผลิตที่ได้จากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเมื่อเทียบกับผลผลิตจากการทำการประมงทั้งหมดได้เพิ่มขึ้นจากสัดส่วน 20 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2543 เป็น 41 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2553

ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศนับได้ว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญ ที่สร้างผลกระทบต่อการขยายตัวและความยั่งยืนของธุรกิจเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อย่างไรก็ตามความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่มีต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ยังคงจำกัดเมื่อเทียบกับกิจกรรมทางการเกษตรอื่นๆ

ด้วยเหตุนี้โครงการวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการหาวิธีพัฒนาความสามารถหรือศักยภาพอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน เพื่อรองรับการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ไม่แน่นอน โดยมุ่งเน้นการศึกษาการเจริญเติบโตของปลาในบ่อและในกระชังในภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อสำรวจผลกระทบที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ความเสี่ยงจากการเกิดอุทกภัยและภัยแล้ง การจัดการความเสี่ยง ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผลต่อคุณสมบัติทางเคมีและทางกายภาพของน้ำและผลผลิตปลาทั้งหมด โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสังเกตและเชิงทดลองและการสร้างแบบจำลองเพื่อประเมินความเสี่ยงจากภาวะน้ำหลากและน้ำแล้งอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างกัน งานวิจัยนี้ต้องการเสนอแนะวิธีการจัดการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และกลยุทธ์การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม เพื่อศึกษาว่าการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำนั้นสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครัวเรือนในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างไรบ้าง

การสืบค้นงานวิจัยและข้อสรุปที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการประเมินทางเลือกในการปรับตัวในภาคการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เหมาะสม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อใช้ในการวางแผนนำร่องทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว งานวิจัยชิ้นนี้ต้องการบูรณาการความรู้ที่ได้จากการวิจัยกับประสบการณ์เชิงปฏิบัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำและเกษตรกร เพื่อเสนอคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนเชิงนโยบายในการจัดการน้ำและภาคการประมงในภาคเหนือของประเทศไทยและในทวีปเอเชีย

วัตถุประสงค์ของโครงการ

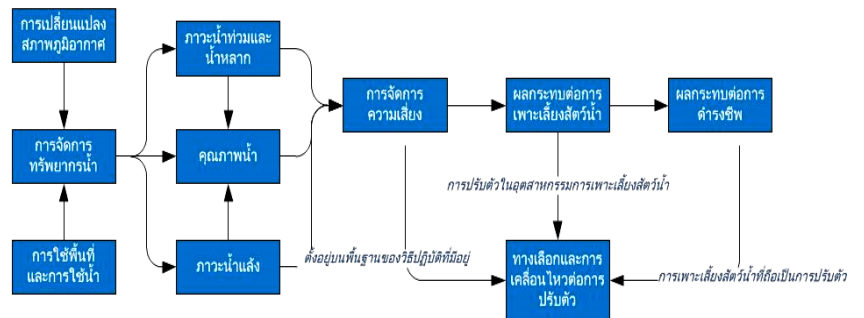
- ◆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการลดความเสี่ยงของฟาร์มจากการเกิดอุทกภัยและภัยแล้ง ภายใต้ข้อจำกัดของสภาพภูมิอากาศในปัจจุบัน
- ◆ เพื่อประเมินความเสี่ยงจากการเกิดอุทกภัยและภัยแล้งที่ก่อความเสี่ยงแก่ฟาร์มภายใต้สภาพภูมิอากาศที่น่าจะเกิดในอนาคตและวิธีปฏิบัติเพื่อจัดการความเสี่ยงในแถบพื้นที่ลุ่มน้ำ
- ◆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกับการดำรงชีพของผูกรในชนบท ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อความสามารถในการฟื้นคืนสู่สภาพปกติของครัวเรือนในชนบทเมื่อสภาพภูมิอากาศ ปริมาณ และคุณภาพของน้ำเปลี่ยนแปลง
- ◆ เพื่อหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการลดความเสี่ยงต่อฟาร์มที่เกิดจากอุทกภัยและภัยแล้ง รวมทั้งสร้างความยืดหยุ่นต่อความสามารถในการฟื้นคืนสู่สภาพปกติในการดำรงชีพของผู้คนในชนบทภายใต้สภาพภูมิอากาศที่น่าจะเกิดในอนาคต
- ◆ เพื่อสร้างพื้นฐานการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการแบ่งปันข้อมูลที่ได้จากการวิจัยผ่านการนำเสนอ ข้อสรุปสั้นๆ การสนทนา การอภิปรายและการจัดทำเอกสารประกอบที่สำคัญ

ผู้สนับสนุนโครงการ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยงาน International Development Research Centre (IDRC) ประเทศแคนาดา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และการปรับตัวสู่ความเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศในเอเชีย

กรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาวิจัยเรื่องการปรับตัวและอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ประโยชน์ที่จะได้รับ

โครงการวิจัยนี้ได้เปิดโอกาสให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียรวมทั้งผู้ที่ใช้ข้อมูลผลการวิจัยให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยและการประเมินทางเลือกในการปรับตัวสำหรับผู้เพาะเลี้ยงปลา ดังนั้น ทีมวิจัยจึงคาดหวังว่าผลที่ได้รับจากการวิจัยนี้จะนำมาซึ่งประโยชน์แก่ผู้เลี้ยงปลาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) พัฒนาวิธีปฏิบัติในการจัดการความเสี่ยงเพื่อปรับปรุงแนวทางการปรับตัวและรับมือต่อสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง
- 2) ความรู้เกี่ยวกับความแปรปรวนและความเสี่ยง เพื่อใช้ในการจัดการพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำ การวางแผนและการวางแผน
- 3) ความรู้เกี่ยวกับทางเลือกในการปรับตัวสำหรับนำมาใช้ในการวางแผนนโยบายและการวางแผนรับมือในระดับท้องถิ่น
- 4) พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงในการรับมือเมื่อเกิดเหตุอุทกภัยและภัยแล้งซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ฟาร์มภายใต้สภาพภูมิอากาศในปัจจุบันและในอนาคต
- 5) พัฒนาความเข้าใจเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับผลกระทบของการประกอบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีศักยภาพในการปรับตัวรวมทั้งทางเลือกในการปรับตัว
- 6) การร่วมมือกันระหว่างผู้เลี้ยงปลาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมโครงการวิจัยนี้และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

หน่วยวิจัยสังคมและสิ่งแวดล้อม

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
จ. เชียงใหม่ 50200
053 854 898

